

LUYỆN TẬP VỀ THAY ĐỔI TRẬT TỰ CÁC PHẦN CỦA CỤM TỪ VÀ CÁC THÀNH PHẦN CỦA CÂU

(1 tiết)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

- Nhận ra hiện tượng thay đổi trật tự các phần trong cấu tạo của cụm từ và các thành phần trong cấu tạo của câu, hiểu được hiệu quả diễn đạt của hiện tượng ấy.
- Biết vận dụng hiểu biết nói trên vào việc đọc - hiểu văn bản và làm văn.

104

Bài tập 4

Chẳng hạn :

- *Tình thư một bức phong còn kín*

Gió nơi đâu gượng mở xem.

(Nguyễn Trãi – *Cây chuối*)

- *Rất đẹp hình anh lúc nắng chiều*

Bóng dài lên đỉnh dốc cheo leo.

(Tố Hữu – *Lên Tây Bắc*)

- *Dưới bóng tre của ngàn xưa, tháp thoáng mái chùa cổ kính.*

(Thép Mới – *Cây tre*)

IV – TÀI LIỆU THAM KHẢO

Ủy ban khoa học xã hội Việt Nam, *Ngữ pháp tiếng Việt*, NXB Khoa học xã hội, H., 1983.

II – NHỮNG ĐIỂM CẦN LUU Ý

1. Trong cấu tạo của một cụm từ, các phần (phần trước – phần trung tâm – phần sau) được sắp đặt theo một trật tự khá ổn định. Nhưng khi dùng cụm từ vào câu, thì có khả năng thay đổi trật tự đó. Điều kiện của sự thay đổi đó là quan hệ giữa các phần trong cụm từ vẫn được nhận ra bằng cách lập lại trật tự bình thường của chúng.

2. Trong cấu tạo của câu cũng vậy. Trật tự bình thường, tự nhiên của các thành phần trong cụm chủ – vị và câu là chủ ngữ đứng trước vị ngữ (C – V). Tuy vậy, vẫn có khả năng thay đổi trật tự đó, với điều kiện là tính xác định của chủ ngữ và tính tình thái của vị ngữ được biểu thị rõ ; và nhờ vậy mà quan hệ chủ – vị vẫn dễ dàng được nhận ra.

3. Sự thay đổi trật tự của các phần trong cấu tạo của cụm từ và các thành phần trong cấu tạo của câu có hiệu quả diễn đạt đáng lưu ý : phần hay thành phần nào được đổi lên trước thường được nhấn mạnh về nội dung diễn đạt, kèm theo màu sắc biểu cảm.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

Đây là một bài luyện tập. GV hướng dẫn HS làm bài theo trình tự đã có trong SGK.

Bài tập 1

- a) Có *củi một cành khô, lơ thơ cồn nhỏ và bồng rộn lên bốn mươi cây sáo trúc.*
- b) Xem mục 3, phần II *Những điểm cần lưu ý.*

Bài tập 2

Đoạn trích có năm câu thơ. Câu 1 và câu 4 so với ba câu còn lại, có sự thay đổi trật tự. Có thể viết lại hai câu thơ theo trật tự bình thường như sau :

Này đây tuần tháng mật của ong bướm.

Này đây khúc tình si của yến anh.

Bài tập 3

Trong cả hai câu thơ đều có sự thay đổi trật tự các phần trong cấu tạo của cụm danh từ và các thành phần trong cấu tạo của câu.

Có thể viết lại hai câu thơ của Hồ Xuân Hương theo trật tự bình thường như sau :

Từng đám rêu xiên ngang mặt đất,

Mấy hòn đá đâm toạc chân mây.